Pachové práce – MZŘ a NZŘ

(Školení rozhodčích 22. 2. 2020)

Všeobecné pokyny:

- **Rozhodčí provede** po dohodě s vedoucím zkoušek nebo vedoucí stop **rozvržení prostorů a tvarů stop**.
- **Poučení kladečů – provádí zásadně rozhodčí.** *(U zkoušek jsou mnohdy kladeči nezkušení.)*
- **Kladeč může** být účastníkem zkoušek a může klást i pro osoby blízké a může i figurovat.
- **Rozhodčí provede kontrolu předmětů.**
- **MZŘ** požaduje, aby předměty a lomy byla pokládány v různých vzdálenostech od sebe.
- **Terén** – louka, pole i střídavý, ale nesmí umožňovat vizuální vidění stopy.
- **Výška porostu** nesmí být vyšší než 30 cm.
- **Losování pořadí** k vypracování stop, je povinné, zejména u cizích stop důsledně vyžadovat.

*(**Provádí se** po položení stop, zpravidla krátce pře zahájením vypracování první stopy.)*

- **Kontrola identity – čipů, se provádí po ukončení stopy.**

STOPY
hlavní změny ZŘ IGP oproti bývalému ZŘ IPO

PARAMETRY STOP:

- **IGP-1** - vlastní, 300 kroků, nejméně 20 minut stará, 3 úseky, 2 x v pravém úhlu lomená, **3 předměty**, (první v polovině prvního úseku, druhý v polovině druhého úseku a třetí stopu ukončuje, pak jde kladeč – psovod ještě 10 kroků rovně). Minimální vzdálenost mezi lomy je 50 kroků, toto platí pro všechny typy stop). *(Na str. 28 MZŘ je uveden odstup jednotlivých úseku minimálně 30 ? kroků).* Limit k vypracování 15 minut*).*
- **IGP-2** – cizí 400 kroků, minimálně 30 minut stará, 3 úseky, 2 x v pravém úhlu lomená, **3 předměty.** První v polovině prvního úseku, druhý v polovině druhého úseku a třetí stopu ukončuje, pak jde kladeč ještě 10 kroků přímo. Limit pro vypracování 15 minut.
- **IGP-3 – beze změny.**

IFH-V - nová zkouška MZŘ. Je vlastní 600 kroků dlouhá, 600 kroků dlouhá, 3 x v pravém úhlu lomená a 1x lomená v ostrém úhlu lomená, je posledním lomem, 3 předměty psovoda, (první po 100 krocích, na prvním nebo druhém úseku, druhý předmět je na druhém nebo třetím úseku, třetí předmět stopu ukončuje.) Stopa je **90 minut** stará =1,5 hod. Limit pro vypracování 20 minut. ***(Není křížena cizí stopou!)***

- IFH-1 (dříve FH-1) Změny: a) snížení stáří na 2 hodiny, ze 3. hodin stáří stopy
- b) křížení 30 minut před vypracováním.
- *(z 30 min. po položení)*
- FH-2 = bez změny – podmínkou k účasti je složení IFH-1.
- IGP-FH bez změny - podmínkou k účasti je složení zk. BH VT.

Kladení stop

- **Kladeč stop:** *(Je asistent rozhodčího)* ***KLADEČI NA VS – OBUV STEJNÉ KVALITY***

1) Musí být předem poučen rozhodčím a musí dbát jeho pokynů, jakož i pokynů vedoucího zkoušek, vedoucího akce nebo vedoucího stop.

2) Může být účastníkem zkoušek.

3) Může klást stopy i pro rodinné příslušníky, osoby blízké a také pro osoby žijící ve společné domácnosti.

- ***Při kladení cizích stop je psovod v úkrytu, při kladení vlastních stop je pes v úkrytu.***
- **Vzdálenost jednotlivých stop a úseků** od sebe je **nejméně 30 kroků**.
- **MZŘ** – ***požaduje, aby jednotlivé úseky stopy, lomy i předměty byly od sebe v nepravidelných vzdálenostech, ale nejméně 30 kroků.***
- **Nášlap (začátek stopy) = *označen cedulkou***, *těsně vlevo, (bez narušování zeminy).*

  MZŘ -**kladeč krátce** klidně postojí na místě

  NZŘ - **kladeč** klidně stojí na místě **max. 30 vteřin**, pak se rozejde.
- **Délka kroku je cca 50 cm,** *(měřeno od špičky jedné boty ke špičce boty druhé)*
- **Kladeč jde plynule** normálním krokem *(pomalou chůzí),* bez zvýrazňování.

U zkoušek IFH-1, IFH-2 a IGP-FH

- Rozhodčí předá kladečovi náčrtek tvaru stopy, *(viz. Str. 105 a 106 MZŘ).*
- Do náčrtku kladeč zaznamenává orientační body i změny terénu, včetně křížení.
- *U kladení ostatních stop plánek, vypracovává kladeč po poučení rozhodčím.*

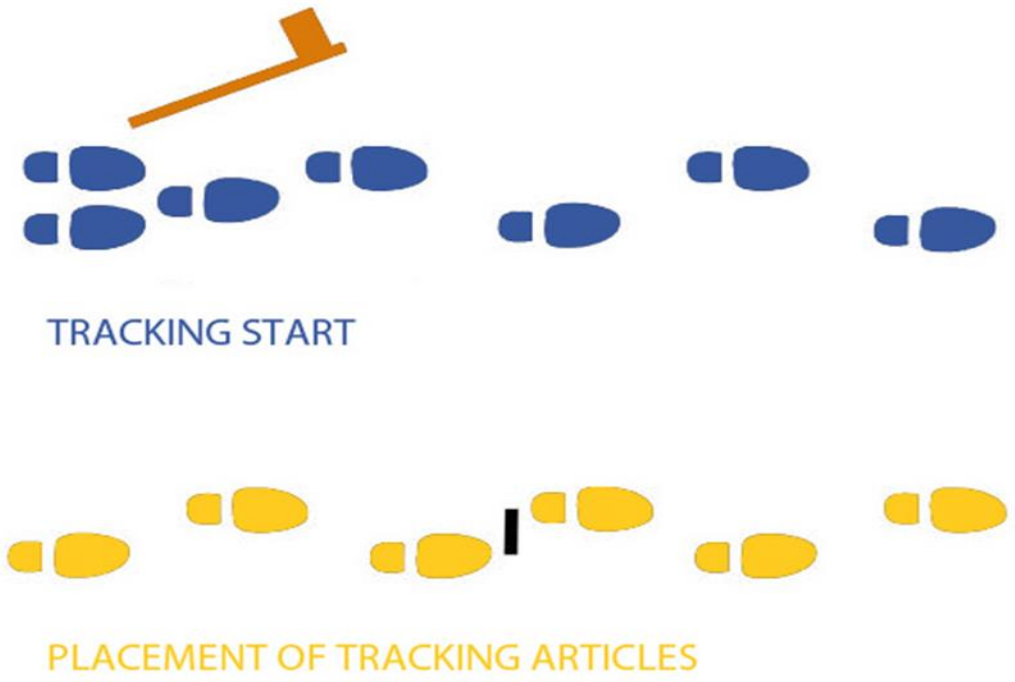
Postup při kladení stop:

- **Tvary stop: u MZŘ - využít více tvarů stop** (*viz. MZŘ str. 102-106).*
  (*V jedné skupině, zejména při soutěžích nesmí být stopy stejných tvarů!)*
  u NZŘ - tvary stop určí rozhodčí.
- **Úseky -** kladeč jde plynule, normálním, pomalým *(50 cm krátkým)* krokem.
- **Lomy -** kladeny normální chůzí, (bez výrazného zastavení) a
  - **jsou uzavřeny tak, aby psu byl umožněn plynulý přechod do dalšího úseku,** (*zpomalit a pozastavit se lze s ohledem na terénní a klimatické podmínky).*
- ***Uzavřením lomu je myšleno –*** *první šlápotu druhého úseku uzavírá první úsek.*

- ***(U lomů doprava*** *je poslední šlápota na úseku provedena pravou nohou, další šlápota levou nohou bude umístěna napříč před šlápotu pravé nohy.)*
- ***(U lomu kladeného vlevo*** *to bude naopak, za poslední šlápotou levé nohy bude napříč umístěna šlápotou pravé nohy, je to prakticky první šlápota dalšího úseku.)*

Orientační - znázorněn kladení stop.

- **Nášlap a pokládání předmětů napříč.**

Pokládání lomů

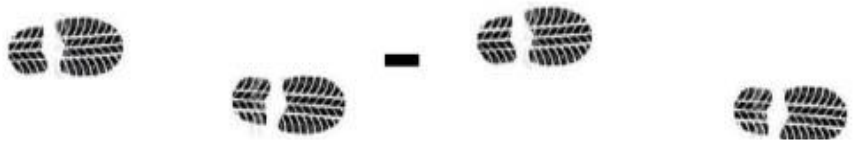

Předměty se pokládají *za chůze*, v ose postupu nebo do šlápoty,

- Musí být dobře nasyceny pachem **-** kladeč je má u sebe **nejméně 30** min.
- **Položeny** mohou být **podélně** nebo **napříč.**
- **Musí být** z materiálu, který dobře přijímá a drží pach, (nesmí být z kovu a skla)
- **Nesmí se** barvou nápadně odlišovat od terénu.
- **Rozměry - MZŘ** = předměty,10 x 2-3 x0,5-1 cm, musí být z různých materiálů, pokládají se min. 30 kroků od sebe
  a min. 20 kroků před lomem nebo za lomem.
  - **NZŘ** = předměty, 10 x 5 x 1 cm – mohou být ze stejných materiálů, pokládají v **min. 40 kroků** před nebo za lomem.

- **Ukončení stopy:** Po položení posledního předmětu, pokračuje kladeč v přímém směru stejným způsobem ještě cca 10 kroků.

Předmět - podélně

Předmět - napříč

Kladení stop

Hlášení

Psovod:

- **U stop MZŘ - nesmí mít** u sebe věci k odměňování.
- **U stop NZŘ - ZM a ZVV 1 může mít** sebou věci k odměňování. Neplatí pro výběrové soutěže.
- Hlásí se rozhodčímu se psem upoutaným na rozvinuté 10 metrové šňůře, ***současně může mít psa na krátkém vodítku,***
- Pokud pes stopuje na postroji, musí jej mít již v době hlášení připnuté a rozvinuté.

Rozhodčí přijímá hlášení ve vzdálenosti 5 – 10 m od nášlapu.

- **U MZŘ -** rozhodčí navede psovoda se psem k nášlapu ve směru prvního úseku stopy.
- **U NZŘ -** směr prvního úseku může vést v úhlu max. 45° vpravo či vlevo od nášlapu.

Práce psa na stopě a její hodnocení:

- **Hodnocení začíná** uvedením psa k nášlapu = **povelem pro psa.**
- Uvedení psa na nášlapu není časově limitováno.
- **Požadována je samostatná, přesvědčivá, intenzivní a vytrvalá práce nízkým nosem ve všech fázích vypracování stopy.**
- Pes pracuje na 10 m stopovacím vodítku nebo na volno.
- Odstup psovoda 10 m musí být vždy dodržen.
- Stopovací vodítko je vedeno: **(NE SAMONAVÍJECÍ!!!)**
  - přes záď
  - bočně
  - mezi předními nebo i zadními nohama
- Vodítko je na - obojku (ne na stahování)
  - postroji, (hrudním i bederním, prsní).

- **Kontrolu stopovacího vodítka provést NEJPOZDĚJI při hlášení!!!**

- Rozhodčí jde od psa v takové vzdálenosti, aby jej nerušil.
- ***Rozhodčí ani kladeč*** *psovoda nepředchází, ale jdou celou trasu stopy!*
- **Na pokyn rozhodčího** je pes u nohy psovoda veden klidně k nášlapu.
- Není požadována přesná chůze psa u nohy, lehké předbíhání psa není chybou.
- Posazení psa cca 2 metry před nášlapem je povoleno.
- **Psovod** cca 2 metry před nášlapem **může upravit stopovací vodítko** psu pod nohou, (mezi přední nebo i mezi zadní končetiny).
- **Pes se uvádí do stopy** - nášlapu:
  a) od cedulky pes může stát nebo sedět, NE LEŽET, nebo
  b) z pohybu, ze vzdálenosti cca 1-2 metry před nášlapem ***(bez ukazování rukou).***
  c) psovod už nesmí psa nijak upravovat.

- **NELZE PSA PŘED NÁŠLAPEM POLOŽIT!!!**

- **Pes nemusí setrvat na nášlapu, ale musí plynule, aktivně nízkým nosem vyjít po stopě.**

- **Je povolen jeden povel "stopa" nebo "hledej"** pro každé uvedení, (maximálně však ještě dva dodatečné).
-

- Psovod nesmí psu pomáhat: - u MZŘ i u NZŘ nesmí ukazovat rukou.
- Doba setrvání psa na nášlapu není stanovena – nehodnotí se.
- Není chybou, když pes očichá i cedulku.
- Psovod má k uvedení psa do stopy max. tři povely 1+2
- Bodová ztráta za druhý, případně třetí povel se odečítá od zisku za první úsek.
- Po třetím neúspěšném pokusu uvedení psa je práce ukončena.

- **Na stopě pes musí pracovat samostatně** nízkým nosem, intenzivně, vytrvale a rovnoměrným tempem.

- Rychlost není kritériem pro hodnocení, *pokud je stopa vypracovaná rovnoměrně a přesvědčivě.*

- Práce psa s pootevřenou tlamou není chybou*!!! ALE???*
  (Pokud pes pracuje intenzivně a s nízkým nosem!!!)

- **Práce na úsecích - vyžadovat:**
  - přesný postup v trase stopy,
  - rovnoměrný postup bez neopodstatněných důvodů ke změnám rychlosti,
    (důvodem může být změna terénu nebo náhlá změna klimatu).
  - práci bez pozastavování a výkyvů do stran,

- **Bodové rozvržení** se odvíjí od druhu a stupně zkoušky, záleží také na délce úseku, kvalitě terénu a povětrnostních podmínkách.
- **Nejde jenom o sčítání ztrátových bodů, ale posuzovat i celkový dojem z práce psa a zhodnotit práci i jako celek.**
- **Chválení:**

a) u MZŘ - je povoleno příležitostné chválení u nižších stupňů zkoušek,
(IGP-V, IGP-ZTP, IGP1,2 i IFH-V)

- u předmětů (vždy po zaujmutí základního postoje psovoda u psa,
-před ukázáním předmětu rozhodčímu, nebo
-po ukázání předmětu rozhodčímu, **ne obojí)**

u NZŘ - je povoleno příležitostné chválení

Není však dovoleno chválit psa na lomech a v blízkosti předmětu!

b) Je zakázáno - celkově
- u IGP 3, IFH 1 a 2 a IGP-FH,

Používání povelů:

u MZŘ:

- Pokud psovod v průběhu stopy dá povel „HLEDEJ nebo STOPA“, *(Citlivě postupovat u IFH-2, IGP-FH)*
- je ztráta za každý dodatečný povel -4 body.

- To může psovod provést maximálně 3x, pak je práce UKONČENA.
- Fyzická pomoc psovi psovodem je nepřípustná a vede k ukončení až k případné diskvalifikaci.

u NZŘ:

- **Příležitostné chválení** respektive opakování povelu „HLEDEJ nebo STOPA“ není chybou, pokud nejsou použity na lomech a v blízkosti předmětů.

- **Zamotá-li se pes do stopovacího vodítka**, psovod požádá rozhodčího o úpravu *Rozhodčí určí, ve kterém úseku stopy lze toto provést (např. mimo oblast lomu).*
- *Psovod dá psu „lehni“, jde a rozmotá jej – pak jde zpět na konec stopovacího vodítka. Má max.3 povely, 1+ 2 dodatečné).*
- Při správném postupu psovoda – je to bez bodové ztráty.

Předměty

- Pes nalezený předmět, musí *(bez ovlivňování)* ihned označit, (zvednout/přinést).
- **Pes předměty:**
  - označuje
  - zvedá
  - aportuje.
- **Označovat může: vleže, sedě nebo ve stoje.**
- **Předmět musí pes mít mezi předníma nohama.**
- **Zvedat může = vsedě** nebo **vestoje**, ale **ne vleže.**
- **Nevyžadovat -** aby byl pes při označování předmětů tzv. ***„štronzo“.***

• **U zkoušek IGP 1, 2 a IGP-ZTP** je první předmět v půlce prvního úseku, druhý v polovině druhého úseku a třetí předmět stopu ukončuje. Pak kladeč pokračuje ještě asi 10 kroků přímým směrem.

• **IGP-V** má 2 předměty. 1. předmět se pokládá podle určení rozhodčího, 2. stopu ukončuje.

• U zkoušek IGP 3, IFH -V, IFH-1, 2 a IGP–FH
se první předmět pokládá nejdříve po 100 krocích. Druhý dle pokynu rozhodčího a třetí, poslední stopu ukončuje.

Označování předmětů:

- Předměty musí být označeny přesvědčivě, bez pomoci psovoda.
- Předmět musí ležet před psem nebo jej pes musí mít mezi předníma nohama.
- Označené s pomocí psovoda považujeme za nenalezené.
- **Pes** by měl u předmětu vykazovat chuť a vůli jej označit .
- **Pes označuje** zaujetím pevné pozice – vleže, sedě, ve stoje.
- **Psovod** položí stopovací vodítko a jde ke psu a *zaujme* ***základního postoje vedle psa,*** zprava, nebo zleva - vždy stejně.

Potom:

- **Krátká pochvala** je povolena buď před ukázáním předmětu rozhodčímu nebo po ukázání – zvednutím.

- Na pokyn rozhodčího psovod zvedne předmět nad hlavu.

- Pes se musí při označování předmětu chovat klidně.

- Označení předmětu musí být provedeno klidně, ve směru stopy, mírně křivě není chybou.

Správná pozice - VÝBORNĚ

Předmět = VD až DOBŘE

Předmět není v přesné pozici

Uspokojivě (Dobře)

Předmět není ve správné pozici

Uspokojivě

Předmět není ve správné pozici

USPOKOJIVĚ až NEDOSTATEČNĚ

Následně psovod:

- Zvedne stopovací vodítko, postaví se do základního postoje vedle psa, který stále zaujímá polohu, ve které označil předmět a povelem„ hledej“ nebo „stopa“ uvede psa do stopy. *(Psovod dodržuje fázování jednotlivých postupů.)*
- Uvedení psa po označení předmětu provede psovod ze základního postoje na straně, od psa, kde předmět zvedal.

Chyby při označování.

- Lehne-li k předmětu bokem nebo se otočí tělem ke psovodovi.
- Pes se nesmí předmětu dotýkat ani jej zvedat, anebo do předmětu kousat.
- Pes musí označovat klidně, bez změny polohy.
- Váhavé zaujetí polohy.
- Zalehnutí předmětu.
- Postupuje-li pes při sledování stopy pomalu, není chybou ani pomalejší označení předmětu.
- **Falešné značení předmětů:**

  1) Jde-li psovod ke psu = ztráta -4 body

  2) Nejde-li psovod ke psu = ztráta -2 body

  3) U zkoušek IFH-1,2, IGP-FH jsou ztráty poloviční.

Zvedání předmětů.

- **Zvedat předmět** může pes **vestoje** nebo **vsedě**.
- ***Zvedání předmětu vleže je chybou***.
- Pes musí zaujmout pozici v sedě nebo vstoje pevně.
- Předmět musí držet pevně bez překusování nebo hraní.
- Zaujetí mírně křivé pozice není chybou.
- **Chybou je** zaujetí pozice bokem ke směru stopy nebo se otáčí k psovodovi.
- **Odebrání předmětu** je až pokyn rozhodčího.
- K odebrání předmětu má psovod maximálně tři povely, nepustí-li, následuje diskvalifikace).
- Další postup psovoda, po odevzdání předmětu je stejný jako při označování.

Přinášení předmětů.

- V době, kdy pes předmět přináší, psovod se zastaví na konci stopovacího vodítka, vodítko nepokládá na zem.
- Pes předmět přinese a před psovodem předsedne, tak aby psovod mohl předmět odebrat.
- Pes je na stopu uváděn psovodem na pokyn rozhodčího z místa odebrání předmětu.
- K uvedení psa má psovo max. tři povely (1+2).
- Další podmínky jsou stejné jako u předchozích podmínek.

Nenalezené předměty.

(platí pouze pro MZŘ)

- Pokud jeden z předmětů nebyl nalezen ani kladečem, není provedena žádná bodová penalizace, (předmět je považován za nalezený).
- Nejsou-li nalezeny další předměty, je psovodovi nabídnuta náhradní stopa.
- Odmítne-li, jsou předměty považována za nenalezené.
- **To neplatí u zkoušek s vlastními stopami** = za nenalezené předměty se body odečítají.
- Obecně – hodnoceny jsou pouze ty předměty, které pes vypracuje předem nahlášeným způsobem!!!
- **Hodnocení = (zaokrouhleno) :**

Výborně = 7 b., VD = 6,5 b., D = 6 – 5,5 b., U = 5 b., N = 4,5 – 0 b.

Lomy

- **Lomy musí pes vypracovat přesvědčivě a jistě.**
- Žádoucí je přímý vstup psa do dalšího úseku.
- Ověřování pohybem hlavy psa do strany, bez opuštění stopy není chybou.
- Po vypracování lomu musí pes pokračovat stejným tempem i intenzitou.
- Psovod musí následovat psa ve stopě i po lomu.
- **Chyby psa:** Vyhledávání lomu kroužením, rozhlížení se, zvedá hlavy, opuštění trasy stopy, ztráta intenzity čichání.
- **Chyby psovoda:** Opuštění trasy stopy po lomu se snahou udržet psa ve stejném tempu.
- Držení psa stopovacím vodítkem, aby pes neměnil rychlost.

Stopy – IFH 1, 2 a IGP-FH

Opětovné uvedení psa:

Má-li psovod dojem, že pes po uvedení z nášlapu stopu nezachytil správně.

- Může psa přivolat a znovu jej uvést na nášlapu.
- To může udělat pouze jednou a to v případě že psovod neopustil nášlap.
- Penalizace -4 b.

Křížení:

- Se provádí se ve dvou úsecích pod větším úhlem než 60°
- Ve vzdálenosti ne blíže než 40 kroků před nebo za lomem.
- Křížení 1x v jednom úseku.
- Ověření křížení bez opuštěním stopy není chyba.
- Sejde-li pes o více než 10 m, je práce ukončena.

Vyžádání přestávky:

Je možné s ohledem na příliš teplé počasí, po předchozí dohodě. Omytí hlavy, nosu i očí je povoleno. Čas přestávky se započítává do celkového času k vypracování stopy.

Diskvalifikace:

- Při neodevzdání předmětu nebo pozření!
- **Vykazuje-li pes stresové chování.**

Ukončení:

- Opustí-li pes stopu o více než 10 m (délku vodítka).
- Je-li pes při opuštění stopy přidržován psovodem, rozhodčí vyzve k následování psa, neuposlechne-li následuje ukončení.

- **Nedokončení stopy** ve stanoveném časové limitu, je práce ukončena a získané body zůstávají, to **neplatí u IFH-1 a 2 a IGP-FH**, pokud je pes na posledním úseku a pracuje-li, nechá jej rozhodčí pracovat.
- **U IGP-3,IFH-1 a 2 a IGP-FH** – je-li práce psa ukončena na posledním lomu, zadá rozhodčí dosud získané body – MŮŽE SPLNIT LIMIT??? (Pokud ukázal pokračování stopy ve správném směru!!!)
- Pokud pes přestane stopovat - stojí, zvedá hlavu, větří jiný pach, vykazuje výraznou neochotu stopovat - následuje ukončení, to i v případě, že časový limit nevypršel.
- Při reakci na zvěř jej může psovod usměrnit povelem = penalizace **-8**b. Na pokyn rozhodčího se psovod zastaví na konci stopovacího vodítka a pak k pokračování může dát

  psovi max. 3 povely.

Závěrečné vyhodnocení práce na stopě:

- **Celkové zhodnocení práce psa a postup psovoda - obecně.**

  - Vyzdvihnout klady a přednosti – aktivitu, vytrvalost, soustředění, apd.

  - Terénní, povětrnostní podmínky.

- **Provést hodnocení jednotlivých částí stopy známkováním:**

  - Uvedení psa na nášlapu, vyjití do 1. úseku, označení 1. předmětu, vypracování 1. lomu atd.

  - Upozornit na případné nepřesnosti v postupu psovoda.

- **Vyvarovat se** nevhodných - neslušný, hanlivých, urážejících výrazů.
- **Zhodnotit celkový dojem vypracované stopy.**
- **Provést oznámkování práce a obodování.**